
Vanhusneuvoston kokous

Aika: Keskiviikko 9.11.2022 klo 13.00 – 15.38

Läsnä:

Valtuustoryhmien edustajat

Auni-Marja Vilavaara, puheenjohtaja (vihreät)
Jussi Silvonen (Vas.)
Reetta Angelvo-Riipinen (PS)

Järjestöjen edustajat:

Lahja (Lala) Sjöblom Eläkkeensaajien Keskusliiton Helsingin piiri,
1. varapuheenjohtaja
Lena Lindberg Samrådet i SPF Helsingfors
Marja Ruotsalainen Pääkaupunkiseudun omaishoitajat
Olli Salin Eläkeläiset ry, Helsingin aluejärjestö
Pirjo-Liisa Kangasniemi Helsingin kansallinen senioripiiri
Pirkko Linder Helsingin seurakuntayhtymä
Susanna Lehtovaara Jade-yhteisö
Teija Mikkilä Helsingin Muistiyhdistys

Kaupungin pysyvät asiantuntijat

Minna Kaattari Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimiala
Emmi Komlosi Kasvatus- ja koulutustoimiala
Stina Högnabba Kaupunginkanslia (etäyhteydellä)
Seija Meripaasi Sosiaali- ja terveystoimiala

Muut kaupungin edustajat, kaupunginkanslian vuorovaikutustiimi

Tiina Lappalainen vammaisasiamies, vammaisneuvoston sihteeri
Outi Paulig vanhusneuvoston sihteeri
Sari Elfving projektisuunnittelija

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen päälliköt ja asiantuntijat, sosiaali- ja terveystoimi:

Helena Venetvaara etelän palvelualueen johtaja kohtien 1-6 ajan
Riina Lilja pohjoisen palvelualueen va. johtaja
Maritta Haavisto idän palvelualueen johtaja
Laura Pikkarainen johtajalääkäri
Soili Partanen arviointitoiminnan johtaja
Heli Koskisuus toiminnansuunnittelija
Elina Borchers toiminnansuunnittelija
Minna Schalin toiminnansuunnittelija

1.

Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.00.

2.

Osallistujien toteaminen

Todettiin, että seuraavat henkilöt olivat estyneitä osallistumasta kokoukseen:

- Helsingin Kunnallisten Eläkeläisten varsinainen edustaja Liisa Hangonmäki ja varahenkilö;
- Kokoomuksen valtuustoryhmän edustaja Päivi Riihilahti-Syvänen ja varahenkilö sekä
- kaupunkiympäristötoimialan varsinainen ja varaedustaja.
- Vesa Paavonen oli ilmoittautunut etäosallistujaksi, mutta osallistuminen estyi teknisen ongelman takia. [Siht. korj. 16.11/op.]

3.

Asialistan hyväksyminen
Asialista hyväksyttiin.

4.

Edellisen kokouksen muistio
Kokouksen 12.10.2022 muistio oli jaettu osallistujille 21.10.2022. Siihen ei ollut huomautettavaa, joten se hyväksyttiin.

5.

Muistion tarkastajat
Muistion tarkastajiksi valittiin Marja Ruotsalainen ja Olli Salin.

6.

Vanhusten sosiaalipalvelujen riittävyyden ja laadun arviointi sekä sosiaali- ja terveystoimen kommentit vanhusneuvoston lausuntoon sosiaali- ja potilasasiamiesten selvityksestä Vanhuspalvelulain mukainen vuosittainen käsittely. (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystoimista, [5§](#) ja [11§](#))
Materiaali oli toimitettu neuvostolle 31.10.2022 ja 8.11.2022. Aiempien vuosien käytännön mukaisesti palvelujen riittävyyden ja laadun arvioinnin yhteydessä käsiteltiin myös sosiaali- ja terveystoimen vastaukset vanhusneuvoston 11.5.2022 antamaan lausuntoon sosiaali- ja potilasasiamiesten raportista. Tätä koskeva materiaali on toimitettu vanhusneuvostolle 31.10.2022 (diaesityksen sivut 12-17). Materiaaliin oli sisällytetty myös vastauksia vanhusneuvoston kysymyksiin ympärivuorokautisen hoidon tarpeen selvitys-, arviointi- ja sijoituskäytännöistä ja jonoista, asiakasmaksulain soveltamisesta sekä pyöröovi-ilmioistä.

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen päälliköt ja asiantuntijat esittelevät asiaa.

- Seija Meripaasi esitteli yleiskuvaa vuodesta 2021, joka oli poikkeuksellisen haastava pandemiatilanteen jatkuessa.
- Soili Partanen esitteli ympärivuorokautisen hoidon hakuprosessia.
- Laura Pikkarainen esitteli sairaalan osuutta.
- Helena Venetvaara esitteli kotihoidon osuutta.
- Maritta Haavisto esitteli palvelukeskustoimintaa, päivätoimintaa ja ympärivuorokautista hoitoa.
- Riina Lilja esitteli omaishoidon tukea ja gerontologista sosiaalityötä.
- Seija Meripaasi esitteli sosiaali- ja terveystoimen vastaukset sosiaali- ja potilasasiamiesten raportista annettuun lausuntoon.

Keskusteltiin mm. hoitopaikkojen ja päivystyskäyntien määrästä sekä kotiutusprosessien onnistumisesta ja tietojärjestelmistä. Todettiin, että asiakkaiden ja omaisten ääntä kuullaan ja halutaan kuulla entistä enemmän. Henkilöstöpulan todettiin jatkuvan hankalana. Kotihoidossa tarve on erityisesti terveydenhuoltoalan koulutuksen saaneista työntekijöistä.

Omaishoitajien kohdalla on vuosia ollut huolen aiheena se, että vain osa heistä käyttää lakisääteiset vapaansa. Pandemia-aikana hoitopaikkojen sulut ja eristysmääräykset lisäsivät joidenkin omaishoitoperheiden eristäytymistä. Vuodelta

2021 ei ole käytettävissä tietoja vapaapäivien käytöstä. Syyt liittyvät tietojärjestelmiin.

Selvennettiin gerontologisen sosiaalityön tehtäväkenttää ja vertaisryhmätoiminnan muotoja. [siht. lisäys 10.11. kokouksessa kysyttiin, onko ikääntyneille peliriippuvaisille vertaisryhmätoimintaa. Tiedoksi: Hyvinvointisuunnitelmassa on seuraavanlainen toimenpide (66) ikääntyneiden osalta: *Vahvistetaan ikäerityistä alkoholin riskikäytön, lääkkeiden ja haitallisen rahapelaamisen varhaista tunnistamista, vähentämisen ja lopettamisen tukea sekä hoitoon motivointia, huomioiden kunnioittava kohtaaminen.- Toimenpidettä toteutetaan sosiaali- ja terveystoimen ja kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen sekä peliklinikan yhteistyönä.*]

Keskustelua aiheuttivat myös mm. palvelujen käytön kattavuus eri kieliryhmissä, henkilökunnan osaaminen tulkkipalvelujen käytössä sekä asiakas- ja omaiskyselyt ja niiden kieliversiot.

Puheenjohtaja kiitti vanhusneuvoston puolesta sosiaali- ja terveystoimen edustajia esittelystä ja keskustelusta ja toivotti heille hyvää jatkoa arvokkaassa työssä. Vanhusneuvoston huomiot ja kannanotot kootaan lausunnoksi, jonka sisällöstä päätetään neuvoston seuraavassa kokouksessa 7.12.2022.

8.

Lausunto monikielisen seniorikeskuksen perustamista koskevasta valtuustoaloitteesta
Lausuntoluonnos oli jaettu neuvostolle ennen kokousta. Jade-yhteisön edustaja esitti vielä muutamia muutosehdotuksia. Ne on saatu kirjallisina ja otetaan huomioon. Lausunnon määräaika on 21.12.2022. Uusi versio jaetaan neuvostolle ennen eteenpäin lähettämistä.

9.

Vanhusneuvoston kevään 2023 toimintakalenteri
Hyväksyttiin esitys, joka oli jaettu neuvostolle ennen kokousta.

10.

Kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden työn ajankohtaiset asiat

- Kaupungin hyvinvointisuunnitelman eteneminen: Hyvinvointisuunnitelma 2022-2025 hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 7.11.2022. [linkki](#) esityslistaan. Lopullinen käsittely tapahtuu kaupunginvaltuustossa 16.11.2022. Vanhusneuvostolle halutaan tietoa suunnitelman toteutuksesta. Korostettiin sote- ja pelastustoimen ja hyte-työn yhteistyötä: ihmisen on oltava keskiössä.
- Muistiystävällinen Helsinki -hankehakuyhteistyö Metropolia-AMK:n kanssa: Valmistelutyöpaja pidettiin 31.10., vanhusneuvoston edustaja oli mukana. Kuultiin palaute tilaisuuteen osallistuneilta. Kyseessä on kaupungin muistiystävällisyyttä edistävän hankkeen suunnitelma, jonka toteutukseen haettaisiin EU-rahaa. Hankkeessa etsitään toimintamallia, joka koskisi koko kaupunkia.

11.

Kuulumiset ja terveiset tilaisuuksista ja seminaareista

- Vanhusasiavaltuutetun 20.10.2022 pidetyn tilaisuuden aiheena oli ”Ratkaisuja iäkkäiden yhdenvertaisuuteen digiyhteiskunnassa”. Asiasta on julkaistu valtuutetun tiedote, [linkki](#) Valtuutettu esitti kolme ehdotusta, joista yksi on kansalli-

sesti keskitetty asiointikanava niille, jotka eivät käytä digitaalisia palveluja. Kanavan kautta voisi ilmoittaa, että ei käytä lainkaan digitaalisia välineitä ja palveluita, vaan tarvitsee puhelimitse, kasvokkain tai kirjeitse tehtävää asiointia. - Tilaisuudessa kuultiin mm. kansanedustajia, jotka kannattivat esitettyjä ehdotuksia. - Digitaalisia palveluja ja syrjäytymisen estämistä koskevat kysymykset ovat ajankohtaisia myös Helsingissä ja aiheeseen palataan 23.11.2022 pidettävässä yleisötilaisuudessa.

- Kaupungin järjestöyhteistyötilaisuus pidettiin 1.11.2022 ja siihen osallistui useita vanhusneuvoston jäseniä. Keskusteltiin tilaisuuden annista ja järjestöyhteistyön kysymyksistä sekä perustettavasta järjestöneuvottelukunnasta. - Tilaisuuden ryhmätyöskentely todettiin pääosin antoisaksi. Laajan järjestökentän kuuleminen ja kaikkia järjestöjä edustavan järjestöneuvottelukunnan käynnistäminen katsottiin varsin haasteelliseksi. Asiasta on parhaillaan menossa myös Kerro Kantasi -kysely [linkki](#) Kuultiin kaupunginkanslian edustajalta vielä tarkennuksena, että järjestöneuvottelukunnan perustaminen on eri asia kuin sote-lainsäädännön tuoma kuntien neuvotteluelvoite järjestöjen kanssa.
- Vanhusneuvostopäivä pidettiin 2.11.2022 ja myös siihen osallistui useita vanhusneuvoston jäseniä. Päivä oli ensimmäistä kertaa osin yhteinen Vammaisneuvostopäivän kanssa. Ohjelma oli monipuolinen ja tiivis. Palautekysely on tullut osallistuneille. Todettiin, että Vanhusneuvostopäivän verkkosivulla on hyvä kooste ohjelmasta ja linkkilista ajankohtaisista asioista. Verkkosivuun kannattaa tutustua ja sovittiin, että liitetään [linkki](#) kokousmuistioon.
- Tulossa on vanhusneuvoston ja eläkeläisjärjestöjen seminaari 23.11.2022. Tilaisuus on kaupungin tapahtumakalenterissa ja mainos Helsingin Uutisissa 16.11.2022.

12.

Esitys Helsingin liittymisestä WHO:n Ikäystävällisten kaupunkien verkostoon

Kokouksessa 12.10.2022 päätettiin esityksen tekemisestä. Todettiin, että työvaliokunnan valmisteleva esitys on lähetetty pormestari Vartiiaiselle ja jaettu neuvostolle. Vanhusneuvosto odottaa mielenkiinnolla, miten asia etenee.

13.

Muut asiat

Vanhusneuvoston saama viesti koskien kauppojen alennuksia ja mobiilisovelluksia. Myllypuron palvelukeskuksesta välitettiin 8.11.2022 asiakkaan pyynnöstä viesti, aiheena eräiden ruokakauppojen käytäntö antaa alennus vain niille, jotka käyttävät mobiilisovellusta. Käytännön todettiin olevan epäoikeudenmukainen niille, jotka eivät syystä tai toisesta käytä älypuhelimia. Puheenjohtaja totesi, että kyseessä on yhdenvertaisuuskysymys ja ehdotti, että asiasta toimitetaan viesti vanhusasiavaltuutetulle ja yhdenvertaisuusvaltuutetulle. Valtuutettiin puheenjohtaja ja sihteeri laatimaan asiasta viesti. Asiaa käsitellään myös Kampin yleisötilaisuudessa 23.11., jossa on aiheena oikeus asioida ilman digilaitteita

Kysymys pitkäaikaisasumisen asiakasmaksuista: Muistiyhdistyksen edustaja kertoi tilanteesta, jossa asiakkaan maksuihin oli tullut nousua 450e/kk, kun asumisen maksu ja muut pitkäaikaisen palveluasumisen maksut eriytettiin. Asiakasta oli neuvottu ottamaan yhteyttä Kelaan. Sote-toimialan edustaja totesi, että maksujen muutokset voivat johtua monista eri syistä. Sote-toimiala on perustanut palvelukanavan asiakasmaksujen kysymyksiä varten. Sinne voi olla yhteydessä maksuihin liittyvissä epäselvyyksissä. *[tarkennus 16.11.2022/op]*

Vammaispalvelulain esitetyt muutokset: Muistiyhdistyksen edustaja esitti huolensa vammaispalvelulakiin esitetystä muutoksesta, jossa oikeus palvelujen saantiin riippuisi siitä, onko sairastunut alle vai yli 65-vuotiaana. Tämä asettaisi esim. muistisairauksiin sairastuneet hyvin erilaiseen asemaan sairastumisiän perusteella.

Päätettiin selvittää asiaa ja katsoa, minkälaista kantaa kaupunki on ottanut esitettyihin muutoksiin, etenkin ikärajauxsiin. Asia otetaan esiin seuraavassa neuvoston kokouksessa.

Seniorikeskusten rakentamista koskevat suunnitelmat kaupungin talousarvioehdotuksessa: Kuultiin sote-toimialan edustajalta vastauksena esitettyyn kysymykseen, että Keskustan seniorikeskus olisi nykyistä Kivelän seniorikeskusta korvaava yksikkö, jolle on etsitty paikkaa viimeksi Kalasataman metroaseman läheltä. Paikkaa etsitään edelleen. Todettiin, että talousarvioehdotuksen liitteessä [linkki](#) (s. 382-383) esitetään useita seniorikeskuksia vuokrakohteiksi. Seniorikeskukset ovat todella tarpeellisia ja on huolestuttavaa, jos ne siirtyvät vielä esitetyistä vuosista eteenpäin. – Asiaa tutkitaan tarkemmin työvaliokunnassa.

14.

Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.38.

Puheenjohtaja

Sihteeri

Auni-Marja Vilavaara

Outi Paulig

Muistion tarkastajat

Marja Ruotsalainen

Olli Salin